

GEMEENTELIJK MONUMENT

GM-nummer //

Algemene gegevens

Adres : Museumstraat 65
Postcode, Plaats : 3311 XP DORDRECHT
Kadastraal : DDT00 H 03457 G 0000

Algemene omschrijving

Bouwjaar / verbouwing : a. 1885, b. 1904, c. 1910, d. 1943, e. 1947, f. 1948, g. 1957, h. 1957 i. 1974
Architect : a. A. Schmidt, b., c., d. onbekend, e., f. Gerrit Gerritse, g., h. onbekend
Opdrachtgever : a., b., c. Kerkvoogdij Christelijk Gereformeerde Kerk, d. J. de Vries, e. , f., g. Kerkraad der Oud Gereformeerde Gemeente, h. L. Molendijk
Oorspronkelijke functie : kerk
Huidige functie : culturele instelling
Bouwstijl : neoclassicisme

Algemene beschrijving

Voormalig kerkgebouw, nu culturele instelling. In gebruik genomen als kerk op 6 december 1885

Ligging

Gesitueerd op een perceel tussen de Museumstraat en het Augustijnenkamp. Onderdeel van een gevelwand tussen de Nieuwstraat en de Steegoversloot.

Hoofdvorm

Pand op nagenoeg rechthoekig grondplan in twee hoge bouwlagen met kap.

Bouwgeschiedenis

De huidige Museumstraat is ontstaan uit een samenvoeging van de gedempte Middel- of Lindengracht en de parallel lopende straat aan de oostzijde. Oorspronkelijk stond er alleen bebouwing aan de oostzijde van de Lindengracht -Museumstraat. De binnengracht is in de middeleeuwen (waarschijnlijk in de 14e eeuw, maar mogelijk al eerder) aangelegd. De kerk is gebouwd op een perceel waarop het pand oorspronkelijk met de voorgevel naar de Augustijnenkamp stond. Het aanwezige huis dat volgens de teruggeplaatste gevelsteen uit 1597 dateerde is voor de nieuwbouw gesloopt. Het achtererf van huis liep – net als de buurpercelen – tot tegen de stadsbinnengracht. De kerk met voorgevel en entree aan de Museumstraatzijde kon pas gebouwd worden, nadat de Lindengracht – oorspronkelijk ook Middelgracht genoemd – gedempt was. De demping van (dit stuk van) de gracht is ergens tussen 1880 en 1885 uitgevoerd. Na de kerk volgde al snel meer bebouwing aan deze kant van de Museumstraat: deze bebouwing staat dus op de voormalige achtererven, schuurtjes en bijgebouwen van percelen aan de Augustijnenkamp. De bewuste keuze voor een entree aan de Museumstraatzijde lijkt te wijzen op de groei van het belang/status van deze straat t.o.v. de Augustijnenkamp.

De naam Museumstraat – ipv Lindengracht en Lindenstraat – werd officieel ingevoerd in 1907 op verzoek van het bestuur van het Dordrechts Museum. Sinds de bouw in 1885, hebben verschillende kerkgemeenschappen gebruik gemaakt van deze kerk. De laatste kerkgangers waren lid van de Kerk van de Nazarener. De gemeente Dordrecht kocht het kerkgebouw in 2002 en sindsdien heeft het de naam Kunstkerk.

Arie Schmidt (1826-1905) is de ontwerper van het kerkgebouw. Hij was meer dan veertig jaar bouwkundig tekenaar bij gemeentewerken. Hij ontwierp onder meer deze kerk in de Museumstraat en het kerkgebouw van de Vrije Evangelische Gemeente (1886) aan de Vrieseweg.

In 1904 wordt de consistoriekamer, die tegen de achtergevel van de kerkzaal was aangebouwd, vergroot met de tot dan aan de zijde van het Augustijnenkamp gesitueerde open plaatsje.

In 1910 wordt een nieuwe galerij aan de kerkzaal toegevoegd ten behoeve van de plaatsing van het orgel.

In 1943 wordt aan de zijde van het Augustijnenkamp een deurkozijn dichtgemetseld.

In 1947 worden de vloeren in de kerk vernieuwd.

In 1948 wordt in de aanbouw tegen de rechter zijgevel een kelder voor de centrale verwarming gerealiseerd.

In 1957 wordt het dak van de consistorie geheel vernieuwd. Het zadeldak werd vervangen door een plat dak. In hetzelfde jaar worden in de voorgevel twee ventilatieopeningen gemaakt.

In de jaren zeventig is het pand inwendig ingrijpend gewijzigd, waardoor veel karakteristieke elementen verloren zijn gegaan.

Beschrijving exterieur per gevel

Voorgevel

De topgevel is opgetrokken in licht bruinrode baksteen in Vlaams verband met platvol voegwerk (gewijzigd; vermoedelijk oorspronkelijk gesneden voegen). De gevel is voorzien van gepleisterde hoekpilasters met een basement en kapiteel en zijn voorzien van een casement met een bossingpaneel. De pilasters dragen de geprofileerde, zware dakrand, die wordt bekroond met een lage trede.

Het middengedeelte van de gevel is tot halverwege het zolderniveau als risaliet een baksteen vooruitgeschoven. Het risaliet wordt bekroond met een kroonlijst. Het metselwerk is tussen de pilasters voorzien van een lage plint.

In het risaliet bevindt zich de entree tot de kerk. De rechte deuropening is omkaderd met geschilderde pilasters, die een hoofdgestel dragen. Het hoofdgestel bestaat uit een architraaf, waarboven een fries met bossingpanelen en een kroonlijst. De deuropening is voorzien van een kozijn, waarin dubbele paneeldeuren zijn afgehangen.

Boven de entree is de gevel voorzien van een rondboogvormige vensteropening, omkaderd met een zware lijst. In de opening bevindt zich een kozijn met een twintigruits onderraam en een bovenraam met een radiale roedeverdeling.

De gevel aan weerszijden van het risaliet zijn identiek met een rondboog vensteropening, omkaderd met een zware lijst. In de opening bevindt zich een kozijn met een tweeëndertigruits onderraam en een bovenraam met een radiale roedeverdeling. Direct naast het risaliet bevindt zich een in 1957 gerealiseerd klein rond roosvenster.

In de geveltop bevindt zich een ronde vensteropening, omkaderd met een zware lijst. In de vensteropening bevindt zich een roosvenster.

Linker zijgevel

De gevel is opgetrokken in licht roodbruine baksteen in kruisverband met iets terugliggend voegwerk en wordt beëindigd met een houten boeiboord van de op het muurwerk gesitueerde bakgoot. Ankers markeren de ligging van de zolderbalklaag en de kapsanten.

Aan de linker zijde bevinden zich twee rondboogvormige vensteropeningen, gesloten met een anderhalfsteens rollaag, met een ijzeren twintigruits onderraam en een bovenraam met een radiale roedeverdeling.

Aan de rechter zijde bevinden zich twee met een anderhalfsteens segmentboog gesloten gevelopeningen, die zijn dichtgemetseld.

Achtergevel

De topgevel is opgetrokken in licht roodbruine baksteen in kruisverband met iets terugliggend voegwerk en wordt beëindigd met een smeerlaag tegen de pannendeckking. Ankers markeren de ligging van de zolderbalklaag, de kaspanten en de gordingen.

De gevel is deels afgedekt door de éénlaags voormalige consistorie.

In de gevel bevinden zich twee rondboogvensteropeningen, gesloten met een anderhalfsteens rollaag, met een ijzeren twintigruits onderraam en een bovenraam met een radiale roedeverdeling.

Tussen beide vensteropeningen bevindt zich een ronde vensteropening, die iets terugliggend met metselwerk is dichtgezet.

In de geveltop bevindt zich een kleine ronde vensteropening met een ijzeren roosvenster.

Hierboven bevindt zich een sterk gehavende gevelsteen met het opschrift: Rapen-segh-ick-is so, goeden-cruyt-al-die, werelt-is-om-rapen-wt, nooit-als-nu-A 1597.

Rechter zijgevel

De gevel is opgetrokken in licht roodbruine baksteen in kruisverband met iets terugliggend voegwerk en wordt beëindigd met een houten boeiboord van de op het muurwerk gesitueerde bakgoot. Ankers markeren de ligging van de zolderbalklaag en de kaspanten.

De gevel is grotendeels afgedekt door het buurpand.

Een gemetselde schoorsteen is in 1948 tegen de gevel opgetrokken tot ruim boven de gootlijn.

Gevel voormalige consistorie

De gevels zijn opgetrokken in licht roodbruine baksteen in kruisverband met gesneden voegwerk en worden beëindigd met een houten boeiboord van het in 1957 gerealiseerde platte dak. In de gevels bevinden zich brede gevelopeningen met een drielicht met centraal dubbele paneeldeuren met een ongedeeld bovenraam met een segmentboogvormige bovenrand. De beide zijvelden bezitten een vast paneel gelijkvormig aan de deuren. De vier bovenramen zijn ongedeeld met een segmentboogvormige bovenrand.

Kap

Het zadeldak is gedekt met gesmoorde verbeterd Hollandse pannen.

In het linker dakvlak staat een dakkapel met een plat dak, met aan de voorzijde een kozijn met een vierruits raam.

Beschrijving interieur per bouwlaag

Begane grond

De kerkzaal is aangepast ten behoeve van de huidige functie.

De ruimte is voorzien van een houten plafond met een vlak middengedeelte met een half tongewelf aan weerszijden aansluitend op de wanden.

De voormalige consistorie is voorzien van een houten plafond van kraaldelen binnen een vierdeling met vlakke lijsten, met in het midden een klein ornament.

Zolder

De ruimte wordt bepaald door de zware balklaag, waar over loopplanken liggen, waarop de kapconstructie is geplaatst. Deze bestaat uit een makelaar onder de nok, die in het midden van de balklaag samenkomt met een schuin geplaatste schoor, die halverwege de overspanning het spantbeen steunt. Aan de binnenzijde zijn de spantvakken voorzien van een windverband van twee gekruiste houten liggers. Over de spantbenen liggen gordingen, waarover het beschot is aangebracht.

Beschrijving tuin

Het terrein is aan de zijde van het Augustijnenkamp afgesloten met een gemetselde steens muur, beëindigd met een ezelsrug op een muizentand.

Archiefgegevens

(GA Dordrecht - 752 - Collectie van bouwvergunningen van de gemeente Dordrecht; inventarisnummer:)

- 817 – Aanvraag 11 mei 1904; door ?; plan van verbouwing consistoriekamer der Christelijk Gereformeerde Kerk a/d Lindegracht= Museumstraat 2: consistorie ong.2m langer maken, zijmuur verlengen, tussen nieuw achtermuur en muur terrein 2 wc-ruimtes te maken; calque 1 st.;
- Aanvraag 15 juli 1910; door De Kerkvoogdij Christelijk Gereformeerde Kerk; vergunning 21 juli 1910; blauwdruk 1 st.-ontwerp voor een nieuwe galerij ten dienste van het orgel in de Chr.Ger.Kerk, calque 1 st.- details ijzeren balken
- 818 – Aanvraag 24 sept.1943; door J. de Vries "veranderen van de kerk Museumstraat 37 (dichtmetselen van een deurkozijn groot 1,4m x 1,8m gevel Augustijnenkamp)"; bestemming: berguimten; vergunning 7 oct.1943
- 819 – Aanvraag 20 juni 1947; door Kerkraad der Oud Gereformeerde Gemeente "voor het vernieuwen van de vloeren van het kerkgebouw"; vergunning 11 dec.1947; blauwdruk 1 st.- archit.G.Gerritse; onder begane grondvloer kerkruimte een bodemafluiting te maken, waarop muurtjes 1/2steens te metselen voor de balklaag; deze balklaag grotendeels te vernieuwen, hierop aan te brengen een riftvloer, dik 22mm
- 820 – Aanvraag 15 juli 1948; door Kerkraad der Oud Gereformeerde Gemeente "voor het bouwen van een centr. verwarmingskelder "; bestemming: kerkgebouw; vergunning 19 aug.1948; tekening 2 st.- archit.G Gerritse, tegen de rechterzijgevel te bouwen kelder met kolenberging en schoorsteen; wanden metselen, vloeren-gewapend beton; calque st.
- 821 – Aanvraag 27 mei 1957; door Oud Gereformeerde Gemeente "voor het geheel vernieuwen dak consistorie"; vergunning 3 juni 1957; tekening 1 st.- aanzicht achtergevel: in de rechter gedeelte consistorie zadeldak te slopen (loopt parallel straat, dan maakt knik en loopt dwars, bij de straat afgeschuind) en maken een platdak (hoogte gelijk aan bestaand linker gedeelte) met nieuwe balklaag
- 822 - Aanvraag 21 sept.1957; door L. Molendijk "voor het aanbrengen van 2 ventilatoren in de voorgevel"; bestemming: kerk; vergunning 23 sept.1957; tekening 1 st.- aan beide zijden entree portaal iets onder de lijst 2 ronde ventilatoren, te verven in steenkleur gevel

Waardering

Cultuurhistorische waarde

Het gebouw is van cultuurhistorisch belang als representatief voorbeeld van een kerkgebouw, gebouwd in het laatste kwart van de 19^e eeuw in een straat die na de demping van de binnengracht zich aan het ontwikkelen was tot een voorname straat met markante panden.

Architectonische waarde

Het kerkgebouw heeft grote architectuurhistorische waarde door de kwaliteit van het ontwerp en de detaillering van het exterieur in neoclassicistische stijl. De entree, geflankeerd door pilasters en de grote rondboogvormige vensteropeningen zijn karakteristiek voor deze kerk. Het pand is van architectuurhistorische waarde als onderdeel van het oeuvre van de Dordtse architect A. Schmidt. De gevelsteen (1597) die bewaard is gebleven van het gesloopte pand is van bijzondere waarde.

Gaafheid

Het pand is van belang door de gaafheid in hoofdvorm en exterieur. De bouwkundige staat is redelijk tot goed.

Situering

Het kerkgebouw heeft stedenbouwkundige waarde als markant onderdeel van de monumentale gevelreeks aan de Museumstraat in beschermd stadsgezicht.

Unieke waarde

De kerk heeft in typologisch, architectonisch en bouwkundig opzicht een hoge zeldzaamheidswaarde.

voorgevel

details voorgevel

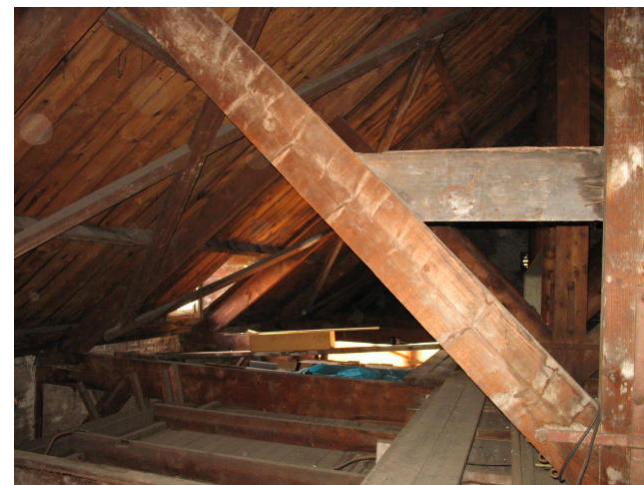
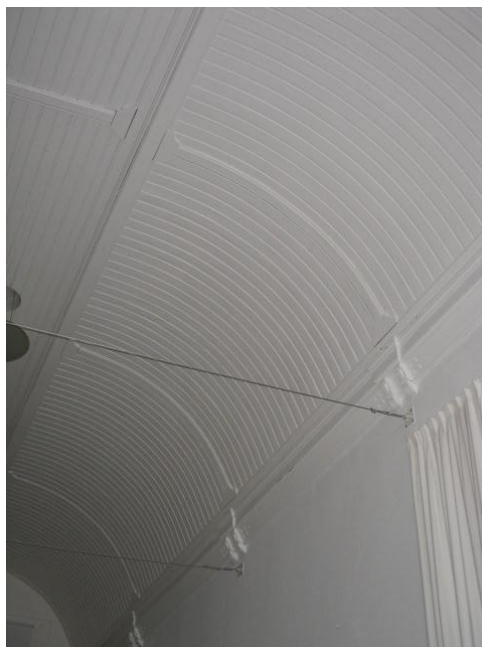

linker zijgevel

achtergevel

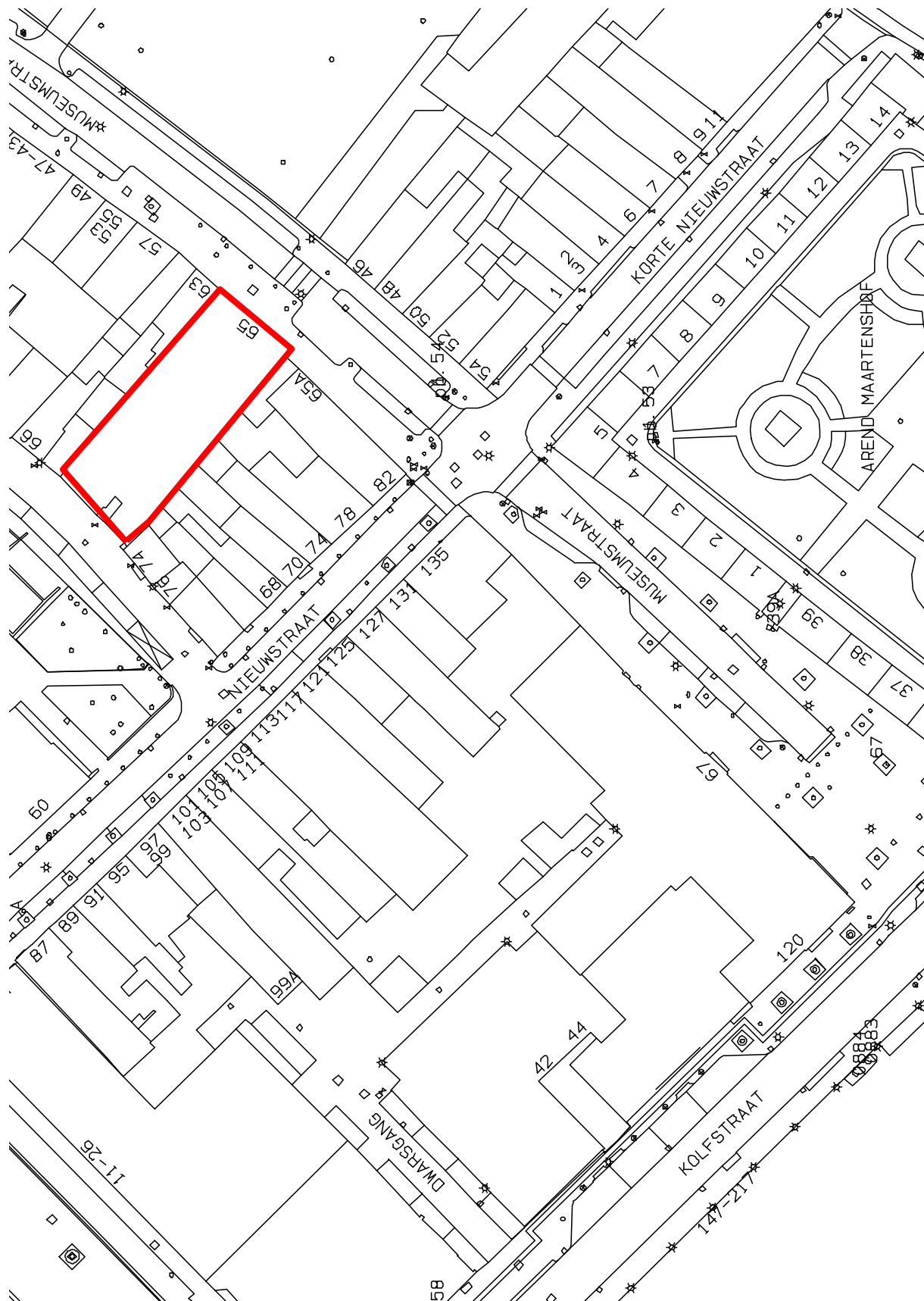

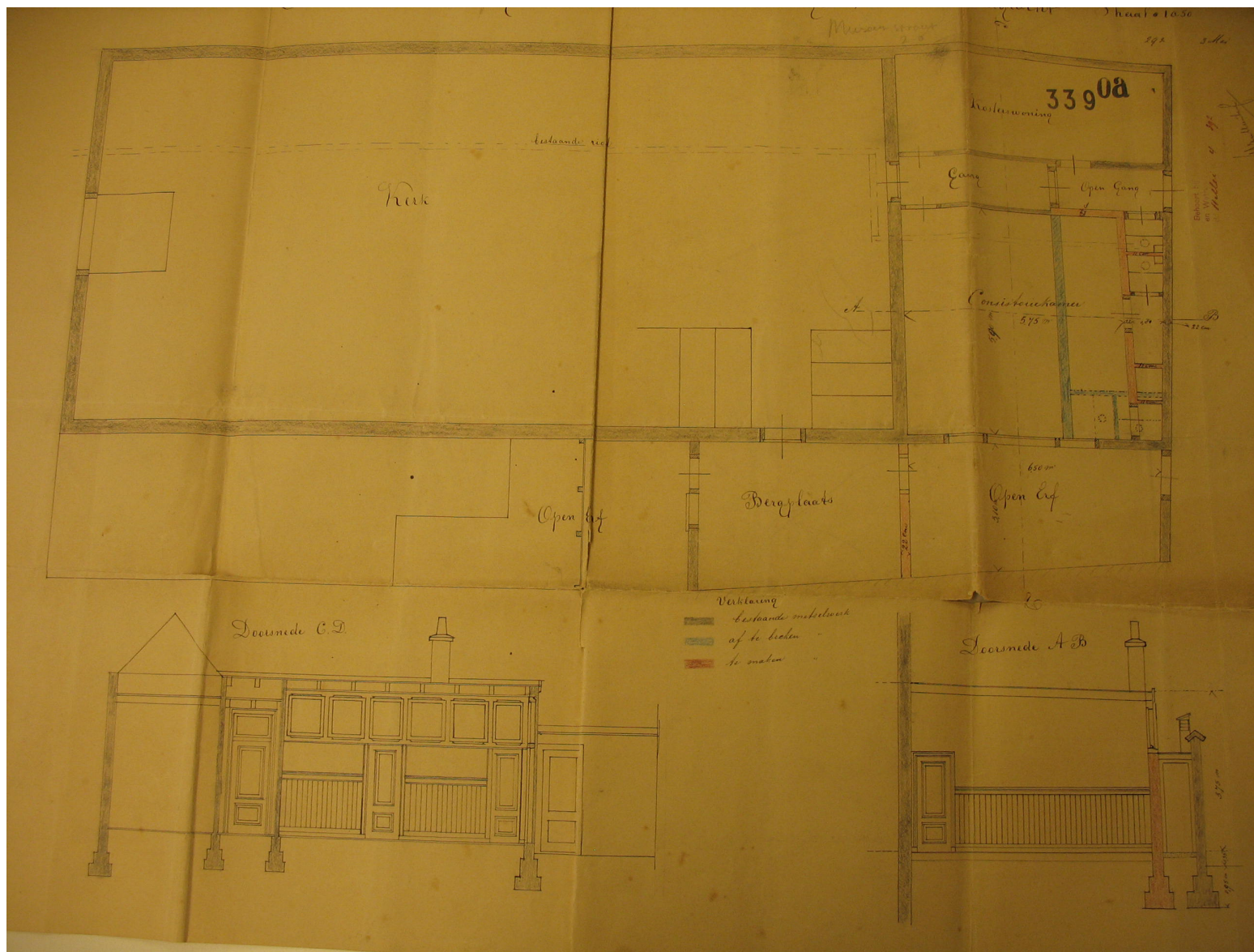

interieur

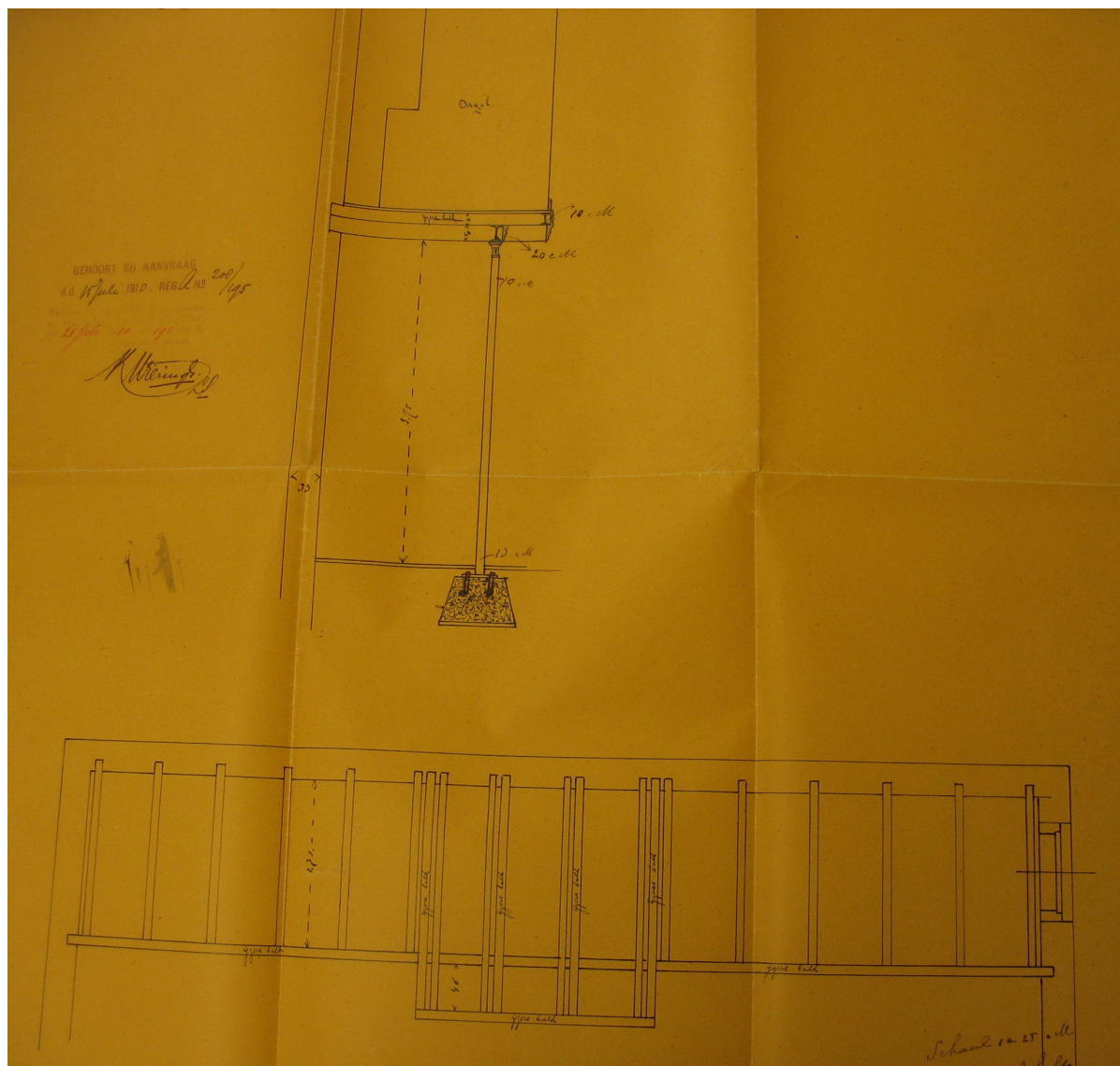

interieur

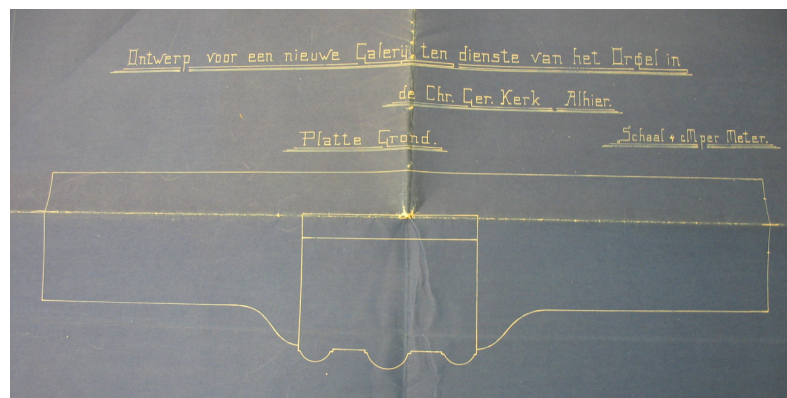

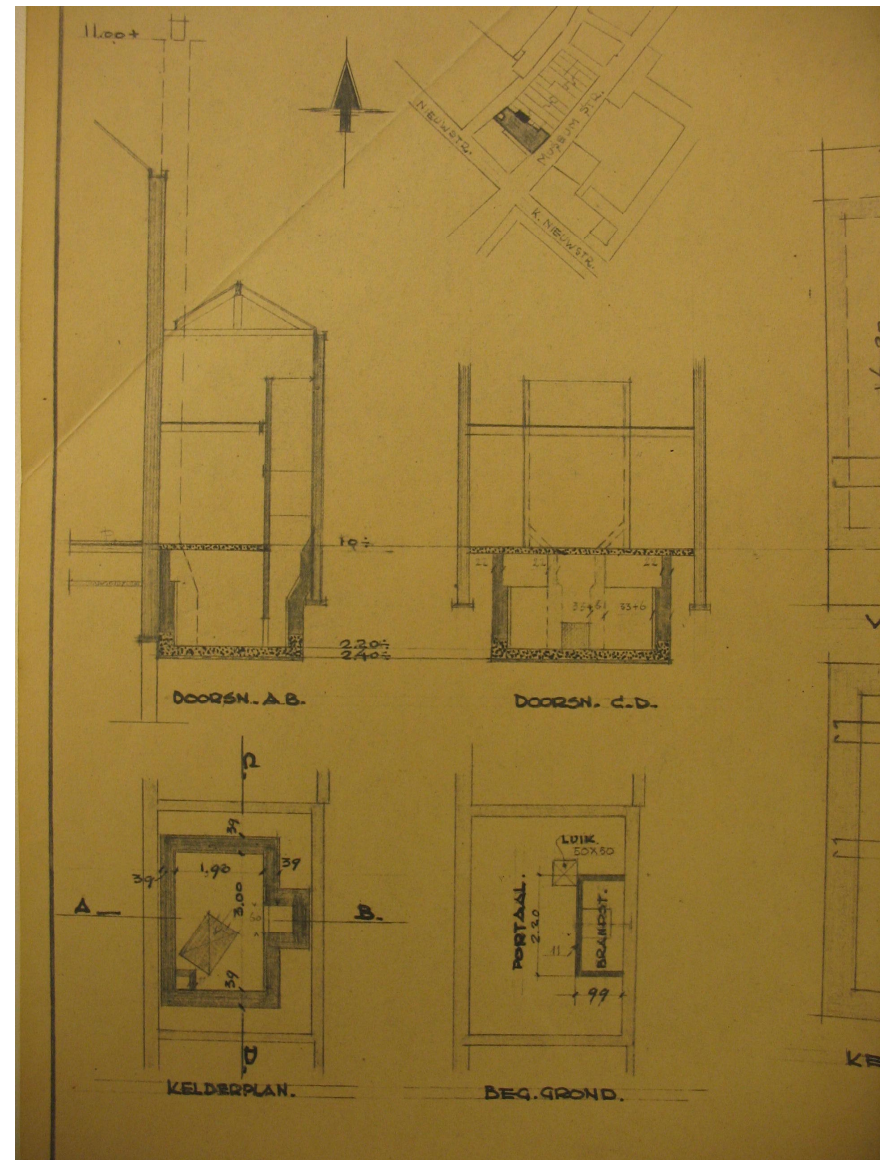
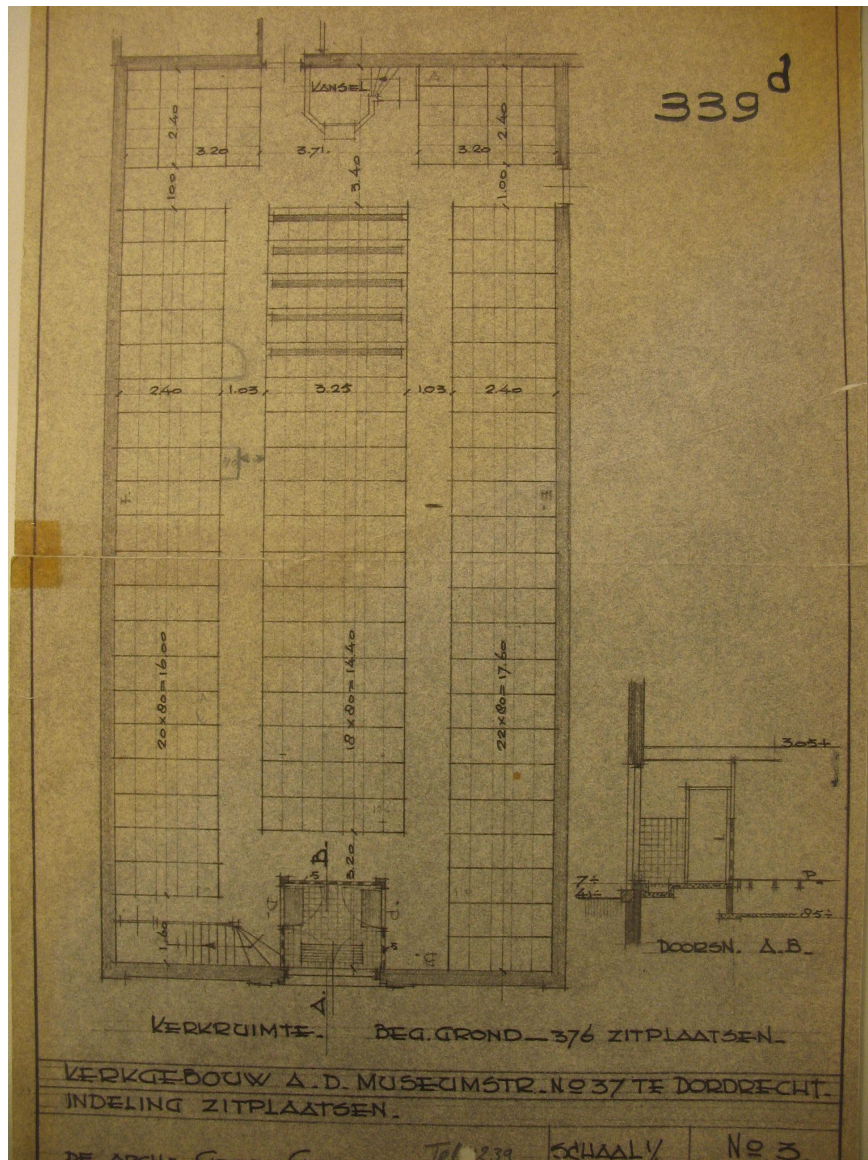
GA 817 - 1904 - verbouwing consistoriekamer

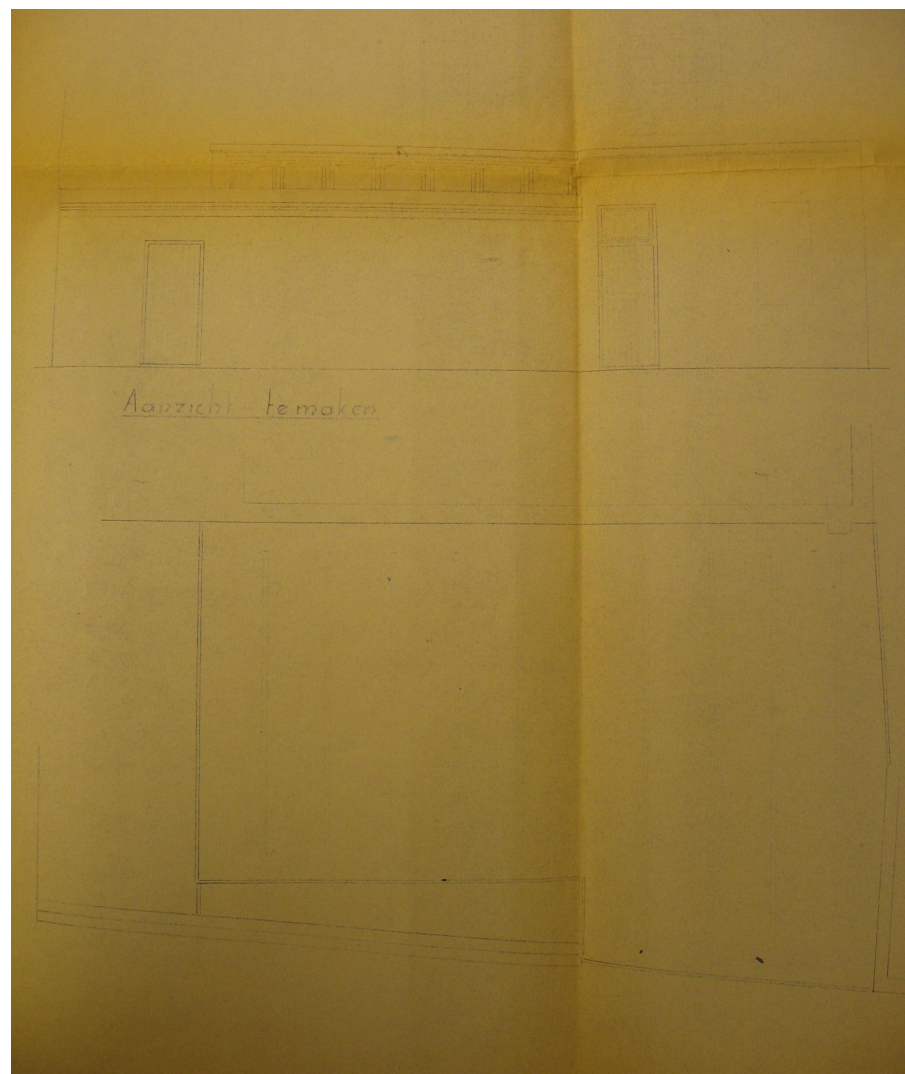
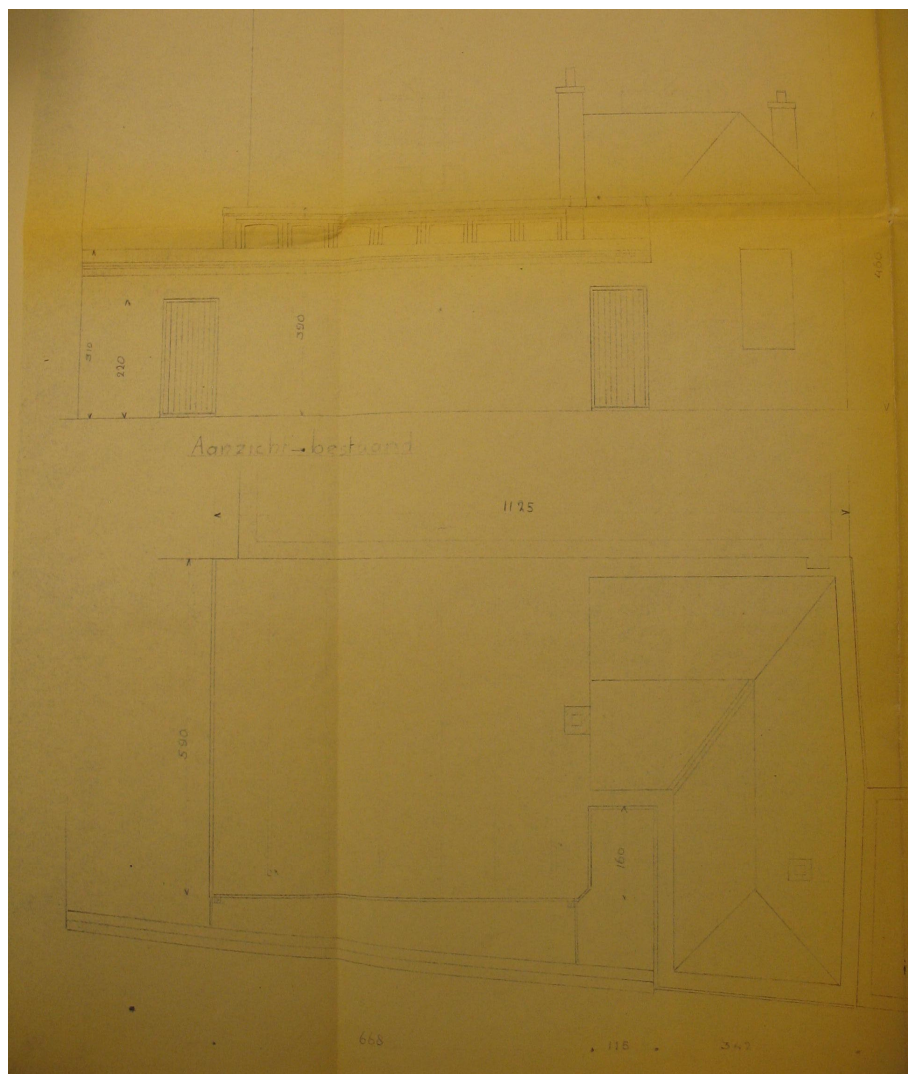
GA 817 - 1910 - ontwerp voor een nieuwe galerij ten dienste van het orgel

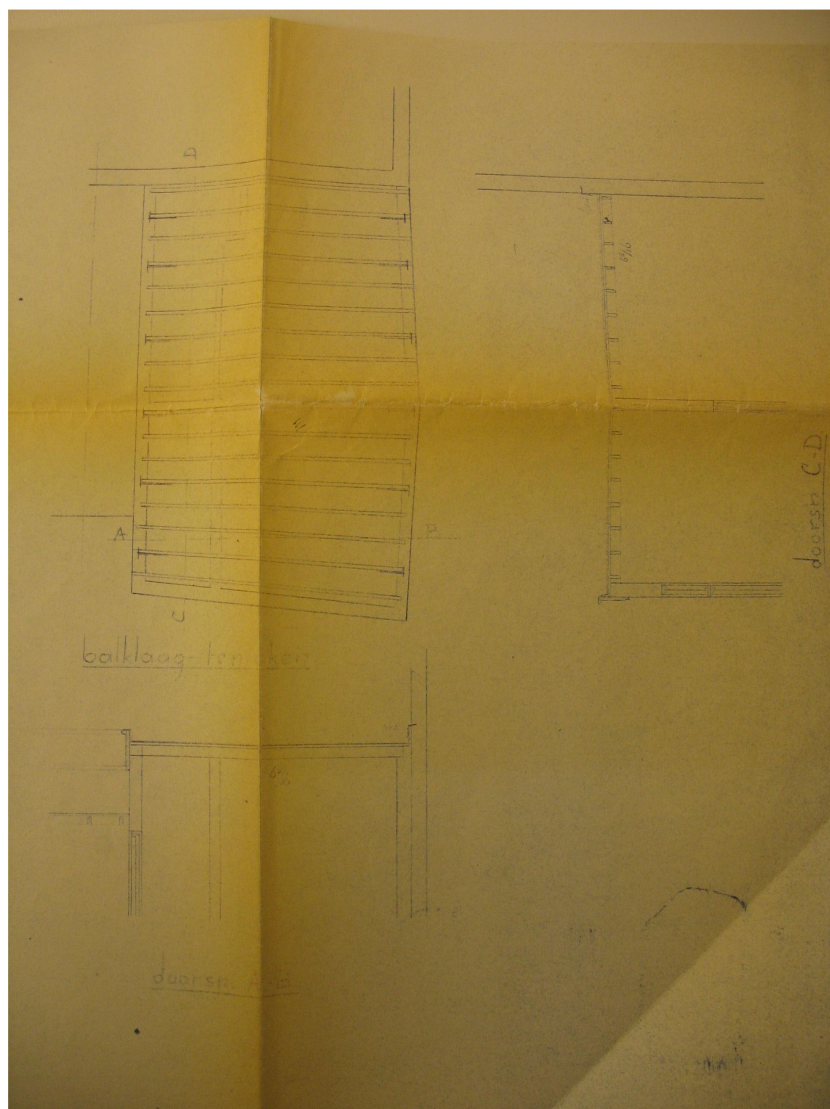
GA 817 – 1910 - ontwerp voor een nieuwe galerij ten dienste van het orgel

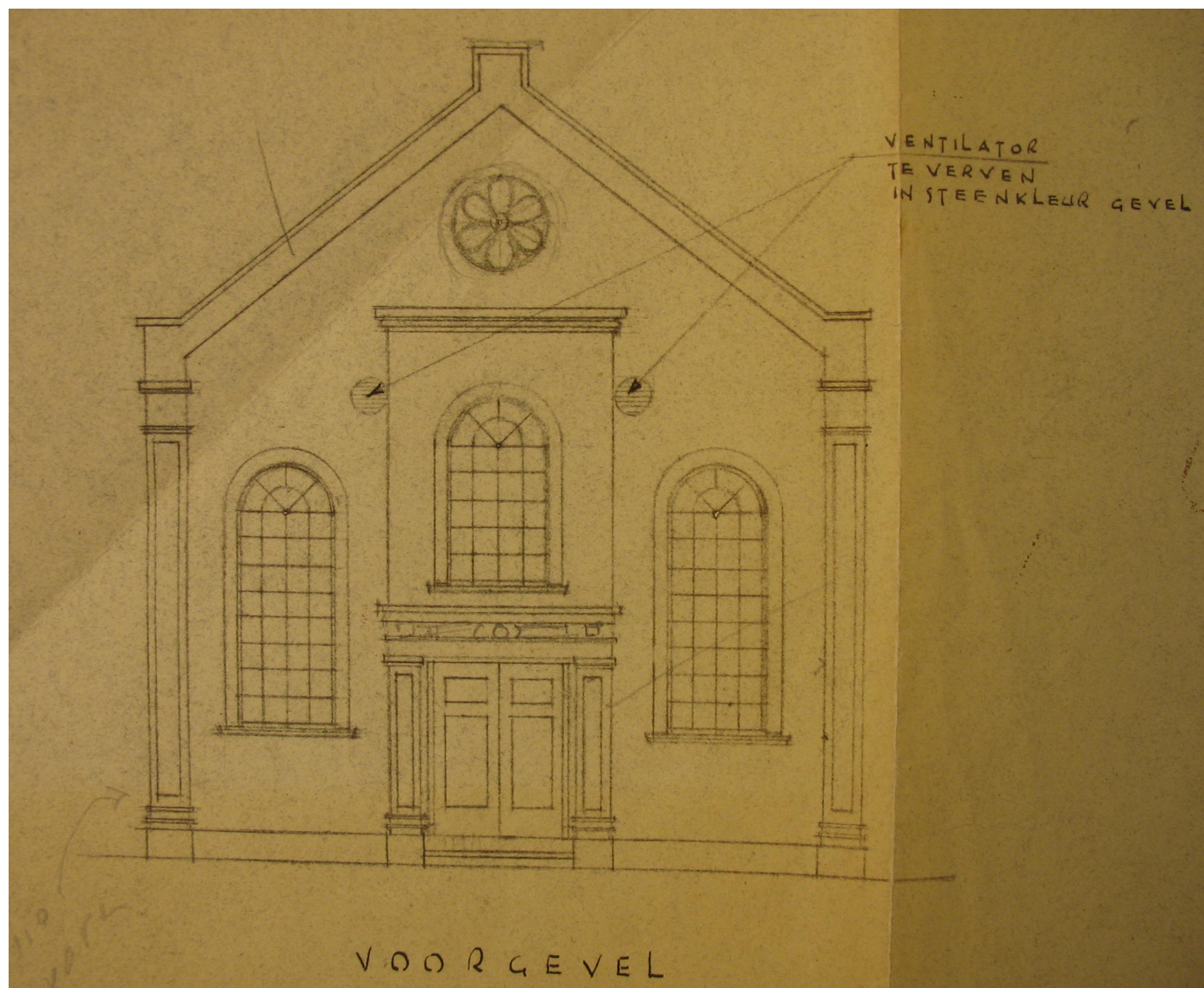
GA 820 - 1948 - "het bouwen van een centrale verwarmingskelder"

GA 821 - 1957 - "het geheel vernieuwen dak consistorie"

GA 821 - 1957 - "het geheel vernieuwen dak consistorie"

GA 822 - 1957 - "het aanbrengen van 2 ventilatoren in de voorgevel"